

KREŠTAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY
VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ NEDELU NA 16 STRANÁCH.

Predplatná cena:

Na celý rok 2 zl. — kr.
Na pol roka 1 » — »
Na štvrt roka — » 60 »

Jednotlivé číslo 4 kr.

Spisujú a vydávajú:

MIKULÁŠ LEPSÉNYI
a **GERHARD NÉMETH.**

Hlavný spolupracovník:

FRANTIŠ BLESZKÁNY.

Redakcia a vydavateľstvo: / Budapešti
I. ker. Döbrentey-utca 18.

sem sa majú posielat predplatky, jako i dopisy do novin, ohlášky a náhodné reklamácie.
Cena jedneho 5 stípcovéh náleho riadku je 10 kr.

Rozoslania apoštolov.

Snemovňa už prestala zasedať, zastupitelia sa rozptýlili na všetky strany; jeden domov, druhý medzi svojich voličov, nie mnoho radosti, ale tým viac horkosti nesú so sebou. Jako nejaké premožené pobité vojsko rozptýlila sa liberálna strana, a veru zvífázila, aspoň jej údovia sa nazdávajú, že zvíťazili. Ale nad kým? Nad svojimi voličmi. A s čiou pomocou? S čertovou, komu predali ešte i svoju dušu. To ich musí mrzeť, že so zlým duchom úmluvu uzavreli, proti Pánu, dôveru voličov nadužili, ich oklamali, previedli. Preto je medzi voličmi veľká nespokojnosť a rozhorčenosť. Vedia to dobre liberálni ablegáti, preto sa hanbia, keď prídu do očí statočným voličom. — Zostali voličom dlžní vyplnenie svojich sľubov, dlžníkovi to ale nikdy není príjemné, keď sa s veriteľom stretne. — Bojá sa dňa platu, súdu, nových *volieb*. — Majú aj na to príčinu, pretože zle, veľmi zle si narobili; čertu zažali sviecu; Belialovi obetovali. Citia tedy, že „onen deň bude dňom hnevu,“ keď beda bude krivoprišažným. Všetci ti musia buchnúť, ktorí dôveru voličov s neslýchanou bezočivosťou oklamali.

Skoro všetkie údy toho, liberálnou stranou nazvaného spojenia zaujmov, zubami hrotajúc v sebe dudá, keď na nové voľby myslí: „každým údom sa trasiem, hrozím sa a bojím sa,“ lebo vedia, že budúce voľby premenia tvár snemovne, pretože je to jakoby prirodzená potrebnosť, aby premenily.

Vážnosť snemovne totiž včul je už úplne zničená. Nevládne ničoty, pusté sobecké duše spravujú osúd krajiny, svedovo, pofalšujú sústavu, obejdú zákony, jedine podržujú zdanlivosť formálnosti. V ničom niet ani podstaty ani ducha; vo všetkom je len očiklam, mámenie a šudierstvo.

Politické mravy zo všetkého a všade vykántrili; počestnosť, charakter v našich verejných pomeroch včul je už neznámym pojemom, najviac až blázni o nej blúznia.

Slobodným voľbám v Uhorsku je koniec; tu už len svedova a násilnosť panuje. — Sústavu, zákon a jeho spôsoby v Uhorsku už len kráľ zachováva, okrem neho nikto. Už len vieru a nádej v kráľovi máme ešte, že medzi nami urobí poriadok; okrem neho pre nás už ničeho není, iba zúfanie a úplné zničenie.

Z toho oduševnenia, ktoré pri spomenutí snemovne nám krv v žilách ohnivejšie hnalo, včul už ani znaku není. V snemovni krajina patrila národný ideál vtelený. Dnes je už všetkému koniec. Ten bývalý čarovný účinok za-

stupitelstva už je fuč. Snemovňa úplne ztratila tú podivnú vieru v seba.

Pominúly sa už tie časy, keď sme sa nazdávali, že snemovňa je opravdivým stupňovým stĺpcom duševnej sily kapitálu národa, nevyčerpateľným žriedlom politickej múdrosti, pokroku, velikosti a moci Uhorska. Oné časy keď tam medzi veľkými vlastencami ešte i stredná vloha vyrástla vo veľkú. Dnes nie len že strednosti sa nepovyšujú, ačkoľvek všetci sa driapu, lež medzi nimi ešte i veľikáši v nič sa obracajú.

Ablegátstvo dnes už není viac cieľom vznešeného zápasu opravdu veľkých duchov, a veľkých vlastencov a veľkepleých jejich žiadosti, jako kedysi, keď ešte tam vo službe verejnej záležitosti za zásady, za presvedčenia viedol sa nesebecký boj ku blahobytu vlasti. *Lebo snemovňa za našich časov klesla za najbezočivejšie a najnáruživejšie bojište špinavých sobeckých záujmov.* V nej viac sa neradia, lež sa hryzú; bojujú na život a na smrť nie za vavrín! lež za mastný kúsok!

Vlast liberálom je už ničím. Mastné hrnce sú im všetko, jedinou ich modlou. Včul už není heslom za vlast robiť a bojovať, lež z ablegátstva všemožným spôsobom zbohatnúť a z neho čím viac zisku ťahať.

Kto ešte i zásady spomína, toho, odkedy zásady byly na klínce ovesené, pomenujú bežným bláznom, súcim na šibenicu. Tam prišli, na toľko klesly verejné pomery v Uhorsku pod panstvom neznabožskej liberálnej sústavy.

Ablegáti už viac neslúžia nesebecky Bohu, kráľovi a vlasti, lež sebe samým zo samolásky. Včul už nechodia ablegáti do snemovne zákony robiť, lež gšefty robiť jako kedysi židia do synagógy, odkiaľ ich Kristus korbáčom vyhnal.

Naša snemovňa je nemocná, veľmi nemocná. Nie telesne, lebo o telo svoje má veľkú starosť, lež duševne, lebo náboženstvo a v náboženstve napadla Boha. Preto tak ťažko na ňu sa valí ruka Božia, kliatba Božia. Boh pomútil im pyšný rozum, jako tým, ktorí babylonskú vážu stavali, preto není sú schopní nečo vykonať. I babylončania chceli sa pasovať s Bohom, preto ich hnev Boží zrazil. Babylonskí židia včul znovu počali vstávať proti Bohu v snemovni. Táto snemovňa Bohu vypovedala vojnu s tými novými náboženskými zákonmi. A Boh tak stál pomstu na nej, že včul ani sa nevie inším zaoberať, jako s náboženskými zákonmi. Keď by i v nich zahynula.

Vždy len náboženské zákony robia a predsa nemôžu s nimi byť hotoví. Že nebudú hotoví, to už započínajú nahliadať a po farižejky na tom si lámu hlavu, jako by vybrdli

zo zátočiny, do ktorej zabrdli; jako by mohli vyslobodiť štátnu loď s mielčiny, na ktorú ju zaviedli bez toho, že by sa museli vrátiť k náboženstvu, ktoré zapreli, ktoré opustili. A toto robí tak slávnostnou, tak hroznou včulajšú polohu. Lebo, o čom sa im sníva, to je nemožným. Budto musíme zahynúť, budto sa naspák vrátiť k Bohu.

Jestli že zatvrdivo budeme Boha zavrhať, dožijeme sa našej zkažy, lebo spustlé duše spoločnosť úplne rozbúrili tými nešťastnými náboženskými zákonmi. Musíme tedy sa naspák vrátiť zotrúť tie neznabožské zákony k Bohu, ktorého sme zanechali, pretože musíme nahliadnuť, že jedine cirkev má zásady, ktoré spoločnosti udržujú a zachovávajú: úctu auktority, zazubalenie bezuzdnej slobody, večné zákony rodiny a vlasnoty. — Toto učí cirkev, a bez účinku tých vznešených zásad nebude, ani nemôže byť pokoja, odpočinku, veľkosti, bohatstva, spoločenskej stálosti, pretože spoločnosti práve tak jako i ľudia, medzi slzami zanikajú. — Oj! veru mnoho slz roní včul vznešenejšie duše nad znevážení našeho svätého náboženstva, ktoré, majúc jemnejší cit, hrozné duševné muky, sú prinútení pretrpeť.

Dr. Aleš Bakonyi

pravotár.

POLITICKE CHYRY.

Zapreli svoje zásady. V politických kruhoch sa rozšíril ten chýr, že najbližšie vládna strana a strana Koššúth-Jušt-Eötvöšova sa sjednotí, jako sa v 1875 sjednotila Tisova a Deákova strana. Koššúth-Jušt-Eötvöš 1848-49 ročné neodvisliacke zásady (jestli že vôbec mali takéto zásady) tiež jako Koloman Tisa v 1875 na klínce zavesia a vstúpia do vládnej strany. Takáto je politická vernosť ku zásadám. Františ Koššúth by prevzal torbu finansov, Jušt vnútorné záležitosti, Karol Eötvöš pravosúdie, Gabriel Károlyi by ale bol ministrom okolo osoby kráľa. Ostatné papulnatejšie údy všetkie sa vymenujú za nadžupanov.

Takýto politický závet (testament) by obsahovali oné spisy Ludvika Koššútha, ktoré vláda od Františa Koššútha za stotisíc zlatých kúpi a pod tou podmienkou, že ony sa len o tricať rokov smejú otvoriť a uverejniť, keď včulajších vyrastených ľudí už viacej hlava nebude boleť, ale ani Koššútha, a tak nebudú sa museť hanbiť.

To by bol následok tej smluvy, ktorú Eötvöš s Tisovci uzavrel prv nežli cirkevno-politické zákony byly na povrch donesené a o nich sa pojednávalo. Toto by bola cena a mzda za to že cirkevno-politické zákony byly podporované a 48 strana už predbežne stala na vládnu stranu. Potom ešte nech nekto povie, že Karol Eötvöš by nemal to prislovie: Pavel vie, čo seje.

Predsa je to len pravda, že človek obyčajne naspák vráti sa ku svojej prvej láske! Eötvöšova prvá politická idea a láska bol 67 ročný základ. Tam bojoval v Deákovej strane rozhorčene proti vtedajším nesobeckým, ku svojim zásadám verným 48 ročným bösörményovcom. Keď sam seba z Deákovej strany vyhrýzol, prešiel ku 48 ročným neodvisliakom, a keď týchto rozprašil, včul naspák vhrýzie sa do vládnej strany na 67 ročnom základe stojácej. Snáď sa mu podarí i túto stranu rozbúrať! Predsa je to len huncútsky čeladník ten Karol Eötvös, ktorý ľudovu stranu so všetkým chce prehltnúť a ktorý nám deväť millionom katolíkom chce nové náboženstvo urobiť. On pravdaže na všetko sa odváži, lebo nemá čo ztratit. Civilné manželstvo by bolo tým zlatým mostom, po ktorom by 48 strana a Koššúth-Jušt a Karol Eötvöš do 67 vládnej strany prešpacirovali a sa v nej rozpustili. Tedy nie preto násilou chcú uviesť civilné manželstvo, o ktorom sú včul už i oni presvedčení spolu so všetkými stránkami, že to netreba ľudu ani jedného vierovyznania, ani nie preto, akoby uvedením civilného manželstva, slobodomyselnú ustanovizeň chceli uskutočniť, lež jedine len preto, aby násilným uvedením civilného manželstva, pri ktorom oni boli hlaváči, mali sa načo odvolávať, ako na službu vláde učinenu a na základe ktorej by mohli požadovať, aby ich vláda a jej strana do svojho lona prijala.

Ohlašovanie slobodomyselnosti v tejto falošnej hre jedine za nástrahu slúžilo, mámenie ľudu, aby ľud ich podľú politickú nevernosť, ich zavesenie zásad na klínce, ich predajnosť nezbadal. Tento cieľ tak sa domnievali dosiahnuť, že pozornosť ľudu ohlašovaním slobodomyselnosti pod kuzlovou mocou tohoto luhavého hesla držiac, môžu zradu previesť. Oj luhári, oj mámitelia!

Uvedenie do života cirkevno-politických zákonov. Minister vnútorných záležitostí rozkázal je inotlivým vrchnostám, aby veľmi bedlivo preskumali, že uvedenie do života cirkevno-politických zákonov jaké prípadnosti stavia do výhľadu. Podľa našej vedomosti vláda dostala tie najmenej spoľahlivé zpravy z Prešporskej, Nitrianskej a Turčianskej stolice. Tamejší nadžupani svoje najväčšie obávania vyjadrili, a ne jeden nadžupan v zúfalej barve predstavil polohu. Vláda pod dojemom týchto oznamov počet žandárov čo najbližšie podviši a sa postára o to, aby pod názvom priechodu, alebo pod iným menom v týchto stolicách sa vojsko zdržovalo od začiatku októbra.

Voľba v Ákošfalve. Ákošfalva neni v Židovskej krajine, ale v Sedmohradsku, keď sa nemylim v Maroš-Tordánskej stolici. Ákošfalvský okres židia netvorí, lež vo veľkej väčšine kresťani. A Ákošfalvský mandát navzdor toho obdržal žid Légrádi, ktorého jednohlasne kresťania vyvolili za svojho zastupiteľa. Bože zachovaj, že by sme my pána Légrádiho ákošfalvským voličom závideli. Na každé vrece najde sa záplata. Jaký prišiel, takú našiel. Ani to nepopierame, že pán Légrádi práve pristane do včulajšej snemovne. Pán Légrádi totiž je veľký obchodník, ktorý rozsiahly obchod vedie s politikou prostredníctvom „Pesti Hirlap“, bol už politickým dovážateľom viacej vlád; okrem toho u neho je k dostaniu labuda a všeliaka zelina: mlieko, syr a kvargle; obraz ministrov olejom vymaľovaný a kolomaž: nesčíselné cirkevno-politické rýchlospisy; kydačka, malta a Jánusov obličaj. Jedným slovom pán Légrádi je veľkým obchodníkom. Takéto vlohy však práve hodia sa do snemovne. Lebo včul i ablegátstvo je obchod, Ablegáti kupujú voličov, vlády kupujú ablegátov. Pán Légrádi

dobre započal politický obchod, lebo bol v stave všetkých voličov jedného okresu — si nadobudnúť. Nech sa jedon druhému dlhé časy tešia!

Shabanie volebného práva. Pofalšovanie volebných menoslovov skrze povýšenie dane, o čom sme už spomenuli, dajúc návod, jako sa majú voličia brániť, započína zamesknávať oprotivné strany. Neodvislá a 48 ročná strana, ktorej mandáty nepoistilo cirkevno-politická smluva už upozorňuje svojich privržencov a stranivá toho Gábiel Ugron následovné vyzvanie uverejňuje: Priateľov našich zásad v mene správneho výboru neodvislej a 48 ročnej strany vyzývam, aby boli tak dobrí volebné menoslovy na verejný prehľad vložené preskúmať, záujmy našich vynechaných občanov vziať pod ochrannu a proti osobám cestou nadužívaní zapísaných reklamovať.

Delegácia.

Viedeň 11-ho junia 1895.

Prednesenie zahraničných záležitostí.

V zahraničnom výbore uhorskej delegácie dnes sa predstavil nový minister zahraničia. Hneď na začiatku zasadnutia prosil o slovo a predniesol zahraničnú politiku vo veľkých fahoch opisoval dosávadnú zahraničnú politiku Rakúsko-Uhorska, potom vyslovil sa, že premena v zahraničnom úrade stala sa síce, ale toto je len premena osob, poriadok zostane starý. Krátka dohoda vznikla na slová ministra zahraničia. Rečníci z väčšej stránky uspokojili sa s tým výrokom ministra, že ponač on je len ešte krátky čas ministrom, nemôže ešte na vecné otázky dať odpoveď. Vynikavý punkt v dohode bolo to, keď sa mladší Kornel Abrányi ozval, ktorý ohľadom na pohyby v Románii prosil, aby sa Sedmohradsko po vojenský upevnilo. Na to povstal gróf Štefan Keglevich, a vyslovil sa, že podotknutie tejto otázky nepochádza zo žiadosti verejnej mienky ani Uhorska, ani uhorskej delegácie. *Záležitosti o Agliardim* so vzájomnou shodou nepodotkli vo výbore, zasadnutie sotva tri štvrté hodiny trvalo.

Viedeň 12. junia 1895.

Zasadnutie uhorského zahraničného podvýboru.

Na pojednávanie o spoločných záležitostiach vyslaný krajinský podvýbor uhorskej delegácie dnes vydržoval druhé a záverečné zasadnutie, ktoréhožto jediným predmetom bolo uhodnovniť oznam podvýboru. Ludvik Černatoni chcel vynechať z toho oznamu ten kúsok, ktorý pojednáva o vzájomnom pomere veľkomocnosti. Koloman Tisza akožto predseda vyslovil, že odmienky ministra zahraničia závisí, či on prijme návrh Černatoniho alebo nie; keď tedy

Goluchovsky oznámil, že mu je to všetko jedno, či ten predmet vystane alebo nie, túto čiastku nepremenene prijali.

Viedeň 14. junia 1895.

Zasadnutie vojenského podvýboru uhorskej delegácie.

Vojenský podvýbor uhorskej delegácie v dnešnom zasadnutí zaoberal sa so záležitosťou tretej vojenskej Akademie. Ako bolo predvídať referent a väčšina zdvorile vzali v známosť krátku odpoveď vojenského ministra, ačkoľvek jeden z popredných ľudí vládnej strany Alexander Hegedűš jedon návrh, odchýlný od referentového zadal, v ktorom chcel aby sa vypovedala náhla potrebnosť tretej akademie. Proti návrhu Münnicha miešane hlasovali i z vládnej i z ľavej strany; barónovi Rudnyanszkymu neľúbil sa ani návrh Münnichov, ani Hegedűšov, ani tretia akademie.

Podvýbor i jednu čiast rozpočtu odrokoval.

Viedeň 15. junia 1895.

Vojenský podvýbor uhorskej delegácie, vynímajúc niekoľko sád, ktoré nerozriešil, dnes pojednávanie rozpočtu dokonil. Námorský podvýbor dnes započal pojednávať o rozpočte a i to dokonil.

Sjednotený štvorý podvýbor uhorskej delegácie 24-ho junia v zasadnutí o 10 hodine bude zasadnutie vydržovať, v ktorom prezkumá bosniacký rozpočet.

Prvé verejné zasadnutie bude 20-ho junia, keď podvýbory predostrú svoje oznamy.

Viedeň 17. junia 1895.

Rozpočtový výbor rakúskej delegácie dnes rokoval o vojenskom a zahraničnom rozpočte. Nečo zvláštneho sa neudelo. Väčšia dohoda pri zahraničných otázkach sa nevyvinula, len Herold novočeský delegát sa žaloval na prevahu Uhorska, na čo gróf Hohenwart odpovedal, že táto prevaha sa len v zovnútornosťach ukazuje. I pri vojenskom rozpočte mali česi ponos preto, že Česko s vojskom musí po nemecky dopisovať, kdežto v Uhorsku je to ináč. Na zdvorilú odpoveď vojenského ministra však dohoda hneď vzala koniec.

Dnes sjednotený výbor uhorskej delegácie v svojom zasadnutí odpravil rozpočet Bosnie, a vyslovil obyčajnú uznajnosť spoločnému ministrom finansov, ktorý zajímavým vysvetlením poslúžil o učebných záležitostiach zajatých krajina o osadení sa v Bosnii.

V úplnom zasadnutí uhorskej delegácie rozpočet spoločného vojenského ministra len 24-ho junia budú pojednávať.

Viedeň 18. junia 1895.

Uhorské podvýbory.

Námorský podvýbor uhorskej delegácie 18-ho junia pod predsedníctvom grófa Ludvika Batthyányho vydržovala zasadnutie. To len formálne zasadnutie bolo, v ktorom sa nič značnejšieho nestalo. Výbor uhodnovernil oznam referenta grófa Samuela Telekiho.

Peňažitostý podvýbor uhorskej delegácie predpoludním o 11 hodine podpredsedníctvom Fridrika Harkányiho vydržieval zasadnutie, v ktorom rozpočet spoločného ministra finansov na budúci rok pojednávali. Juraj Serb referoval; ministri slúžili vysvetlením, konečne všetko prijali, ako im predloženo bolo.

Záverečnopočtový podvýbor uhorskej delegácie dnes odopoludňa o 4 hodinách pod predsedníctvom grófa Keglevicha vydržieval zasadnutie, na ktorom boli prítomní: Krieghammer a Goluchovski ministri, Sterneck admirál, Vilem Tóth; barón Bánffy, Fejérváry a Lukács uhorskí ministri.

Pri čiastočnom pojednávaní každú sadu schválili, jedine pri sade o vymenovaní nových úradníkov prizvukovali, aby sa nové úrady len pri rozpočtoch utváraly.

Osvedčenia útrpnosti.

Z príležitosti toho nepravého súdu, ktorý zodpovedného redaktora našich novín pod zámtkou, že *urazil kráľa*, vyhlásil za hodného do štátneho žalára, všobecna katolícka mienka zajajkala a opravdu obsypala našu redakciu útrpnými a proti súdu proteštujúcimi listami. Mikuláš Lepsényi bol by môhol rozdraždený rozmaru obecnstva použiť a na výhodu svojej záležitosti upotrebiť, ale jeho zriedkava skromnosť mu nedovolila, aby ku svojej sláve čo len i jeden riadok uverejnil. Dojímavé krásne listy odložil si na pamiatku, jakožto dôkaz všobecnej úcty, ale nedal ich verejnosti.

Ponevác včul obžaloba neskromnosti sa ho nemôže dotknúť, my včul otvoríme tú drahocennú kopu listov, a jeden alebo druhý v našich novinách prinesieme, nech vidí liberálna banda, že i katolíci znajú si úctiť svojích veľkých mužov a všeliké mamľastvo nechajú bez slova.

Velactená Redakcia!

Z tej smutnej príležitosti, že preveleb. pán Mikuláš Lepsényi zodpovedný redaktor „Kresfana“ za obranu našej viery bol odsúdený, my račisdorfský čitatelia „Kresfana“ osvedčujeme, že v bolesťach menovaného pána, s utrpným srdcom účasť bereme. Čitatelia račisdorfsky. A s týmto moje riadky zatvárajúc zostavam ponížení sluha

František Kubu učitel.

Prevelebny pán redaktor!

So zármutkom sme očuli, že prevelebny pán redaktor je odsúdený. Prosíme Boha, aby Vám dal sily, udatnosti za pravdu snášať a trpeť prenasledovanie. Keď by o tom bola reč, že by peniazmi by ste sa môhol vykúpiť s radosťou by sme nasbierali jakúkoľvek summu. Na to však my predplatiteli robíme nároky, aby sme útraty snášali, len nech sa ľúbi stravnivá tohoto vyzvanie uverejníť.

Péntekfalu 15-ho februára 1895.

S úplnou úctou Alexander Csontoš.

Prevelebny pán redaktor!

Nech žije milý zodpovedný redaktor „Kresfana“, ktorý je metou toľkých krivd. — Ten spravodlivý Boh, ktorý za dobre odpláca, ale za zlé tresce, vyslúži pravdu, dá odplatu bojujúcemu za pravdu, ale i nespravodliví môžu tiež očakávať, zaslúženú pokutu a úfame, že práve ľudová strana bude tým hrozným bičom, ktorým ten, spravodlivý sudca ich bude šľahať. Nech žije ľudová strana, a nech požehná dobrotivý Boh trpiaceho za pravdu!

Német-Úrögh 25-ho mája 1895.

Úprimný Váš ctiteľ st. Jozef Ruzsinszky.

Vysokocteny prevelebny pane!

Milý môj pane! Nevinne Vás odsúdili, ale dobrotivý Boh Vám bude pomáhať! — Majte to silné presvedčenie, že ten svätý cieľ, za ktorý bojujeme, — a miliony katolíckeho ľudu s útrpnosťou sprovádzajú vašu záležitosť! Za našu vieru, za nášho kráľa, náš život, našu krv. Keď príde ten čas, katolícky ľud to v podivných skutkoch ukáže.

Stredňa-Pula 25 ho febr. 1895.

Juraj Kovács.

Vysokocteny duchovny pane!

Za pravdu na golgote uhorského pravosúdia ukrižovanú, a za práva katolíckej viery trpiac mučedelnictvo, čo jako verný služebník boží trpezlivo snášate: prijmite vrúcny súcit najuprimnejších, srdečných — nečíslných vašich ctiteľov, ponevác čo ste posáväď činil, na slávu Božiu a ľudu ste činili, preto vás žalára nemá odstrašiť! Len smelo napred s apoštolskou horlivosťou! Dolu s náličkami farizejov a zákonníkov, preč s umývaním rúk Pilátov, — ponevác radnej treba poslúchať Bohu nežli ľuďom!

Kövešd 27-ho februára 1895

opravdivý váš priateľ a súdruh vašich zásad
Imrich Dudinsky grkat. duchovný.

Prevelebny pán redaktor!

S hlbokou útrpnosťou a lútosťou prišiel nám na vedomosť onen súd, ktorý spolu i vašou prevelebosťou katol. presvedčenie a cit porazil.

Hrdosti plní môžeme patriť na preveleb. redaktora „Kresfana“, na vynálezcu idey uhorskej ľudovej strany, a na horlivého jej rozširovateľa, lebo za katolícku záležitosť, za našu vec bojujúc, za vašu úprimnosť trpíte.

Tieto slová síce z jednej stránky sú síce slabé na to, aby naše city a našu lásku naproti preveleb.

pánu mohli vysloviť, ale z druhej stránky i zbytočné sú, lebo veď takto neulavíme polohu vašej prevelebnosti. Porekadlo avšak hovorí, že radosť rozdelená je dvojnásobná, zármutok ale je len polovicou, a to je tá príčina, prečo my našu útrpnosť týmto niekoľkými riadkami prevelebnému pánu redaktorovi na vedomie dávame.

Dal by pán Boh, aby sme i vo spoločnej radosťi, vo víťazstve katolíckej záležitosti čím skorej mohli byť účastnými.

Szepši 24-ho febr. 1895.

V menej tunajších predplatiteľov:
ponižený slucha Jozef Kišš, kaplan.

Blahorod. redakcii „Kreštana“!

V Budapešti.

Chvála Bohu, že naši nepriatelia už konečne raz i násilenstvo upotrebuju. Tak už kráčame po dobrej ceste. Škoda, že už prvej násilenstva neupotrebili, aspoň naša sv. záležitosť o jedon krok napred by bola pokročila. Ale lepšie je neskoro, nežli nikdy.

Tie súdy, ktoré nad našimi priateľmi prevel. Mikulášom Lepšényim a Emilom Szemeczom vyslovili, páni moji, nie vám, lež katolíkom v jejích právach až do krve urazeným, znie. A ačkoľvek ste vy pri pojednávaní jasno sa vyslovili, že ste nemali úmyslu korunu uraziť, sudcovia predsa vyslovili obviňujúci ortel, lebo to záujem liberálnej vlády moc ešte vždy v rukách držiacej tak požadoval. Vy tedy, páni moji nevinne budete trpeť. Za takú svätú vec trpeť, akou je tá vec, za ktorú vy ste do žalára odsúdení, to je vždy sladkým a uspokojivým povedomím. Naši ešte vždy spiaci katolícki bratia posávaď nechceli uveriť, že tie nové zákony židovským liberalismom vynesené sú proti našej katolíckej viere namierené.

Nuž včul už uveria. Žiadúcim je, aby liberáli i na ďalej kráčali po ceste násilenstva, lebo len takto sa prebudíme z nášho sna.

Vás ale, ako prvé obety prenasledovania katolíkov, zo srdca pozdravujeme.

V mene kňazov žilinského okresu:

Františ Podivinszky, opát-farár okres. dekan.

Vysokocetný pán redaktor!

Za neohrozené boje, ktoré ste v záujme a na obranu našej svätej katolíckej záležitosti vyvinul, naše vďaky vám vyslovujeme, za nespravodlivé odsúdenie ale našu hlbokú bolesť a lútosť vyjadrujeme.

Hagymáškér, (Vesprim. stol.) 2-ho febr. 1895.

Anton Polcer, farár a jeho veriaci.

Prevelebný pán redaktor!

Vo včulajšej dobe, ktorá je chudobná na charaktery, keď väčšine ľudí slová sobectva šušká a pero býva vedeno nehodným honením sa po priazni, s uznajnosťou a so svätouctou musí kloniť človek pravdy milovný pred takými mužmi, ktorí sa povýšiac nad neprávne ľudské ohľady s nepodvratnou dôslednosťou svedectvo vydávajú o tých pravdách, za ktoré vykupiť svet na kríži krv vyliat; za životné zásady vyznávajú slová kráľovského žoltárníka. „A budem hovoriť o tvojích pravdách pred kráľmi a nebudem sa stydiť.“

Myšlienky Prevelebného pána v tom známom článku v „Kreštanovi“ vyslovené, a vaše odsúdenie

pre kreštanskú vernosť vo viere so slávnou korunou kat. vyznavačov ozdobujú Prevelebného pána, o ktorom s právom môžem povedať s básnikom:

„Vážnom ta neurobia zámky,
Ani otrokom skalené múry,
Žalár, jestli si čistý
Je len dom tvoj tichý.“

Presvedčený som, že prevelebný pán, keď odznel ortel porotníkov, úplnu útechu ste si črpal z príkladu apoštolov, a ktorých je napísané: Tešiac sa odišli z rady, ponevác boli za hodných nalezení pre meno Ježiš potupu trpeť. (Skut. Apost. V. 41.)

Pohnutý súc hlbokou úctou naproti prevelebnému pánovi a poklonou naproti pevnému kreštanskému charakteru, za milú povinnosť si pokladám dať živý výraz tej veľkej a príbuženskej radosťi, ktorú vo mne odsúdenie prevelebného pána za cirkev Kristovú, vzbudilo.

S vrúcnyim srdcom budem prosiť najspravedlivejšieho otca nebeského, aby utrpenie prevelebného pána ku dušnému spaseniu a ku sláve našej cirkve slúžilo.

S vyjadrením mojej uznajnosťi, a zvláštnej úcty ostávam.

V Horních-Orešanoch 18-ho febr. 1895.

Prevelebnému Pánovi ponižený a úctivý priateľ zásad

Pavel Jedlicska, dekan, škôldozorca farár v Horních Orešanoch zvonkajší úd krajinského výboru pre umelecké pomníky.

Otvorenie severovýchodnej priekopy.

Nemecko s veľkými útratami prekopala cez Holstein jednu priekopu, ktoré severné more spojuje s východným morom; započína na brehu severného mora pri Brunsbütteli a končí sa pri Kielí na brehu východného mora; skrze tú priekopu budú od týchto čias lode z východného mora do severného, alebo naopak prechádzať, zkrátiac si cestu nemusia Schlezwig-Holstein a celé Dansko obchádzať.

20. junia otvorili po prvý krát túto priekopu s veľkou slávnosťou, na ktorú nemecký cisár na svojom yachte (lod) menom Hohenzollern prišiel pred Brunsbüttel. Divákov bolo na tisíce. Cisárska lod vplávala do priekopy roztrhnúc jednu čierno — bielo — červenú šnúru, ktorú boli od jedneho brehu na druhý pretiahli; o pol hodiny cisársku loď nasledovali iné lode, ktoré všetky europejské mocnosti ku tej slávnosti boly poslaly. Na ceste bez všetkej prekážky prišla cisárska loď do mesta Holtenau, ačkoľvek stalo sa, že mnohé lode zo sprievodu ostaly trčať na mnohých miestach v priekope, lebo voda nebola dosť hlboká; to ešte len neskôršie sa ukáže, či toho bola príčinou plytká voda, a či zlé vedenie lode.

21-ho junia pred poludním o 11. hodine v meste Holtenau bol položený záverečný kameň do brehu priekopy s veľkou slávnosťou.

Prítomná bola tu všetka tá skvelá spoločnosť, ktorá z každej čiastky širého sveta sa shromažďila, pozostávajúc z panovníkov kráľovských kniežat, vysokých vojenských a občianskych hodnostiarov, admirálov, vládnych mužov. Na čele všetkých týchto bol nemecký cisár.

Pri moste prístavu prijali cisára a cisárovnú državý kancelár a predstavený východnomorskej stanice a vedli ich do skvostného, pre nich pripraveného stánku.

Hneď potom započali slávnosť; jednu listinu vložili do záverečného kameňa a najnovšie zlaté peniaze ako tiež peniaze zdobí Fridrika III. Muzika zo všetkých strán začala hrať.

Cisár vystúpil zo stánku a išiel ku záverečnému kameňu, podali kydačku, na ktorú vzal malty a hodil na kameň, pristúpili murári kameň uložili na jeho miesto, potom knieža Hohenlohe, podal cisárovi klepáč. Cisár vzmúc nástroj do ruky takto hlasným hlasom riekol:

— Na pamiatku cisára Viléma Velikého priekope dávam meno cisára Viléma!

Potom s kladivkom trikrát uderil na kameň a tieto slová riekol:

— Vmene najsvätejšej Trojici k úcte cisára Viléma, na blaho Nemecka a na dobro národov.

V tom okamžení zaznelý delá; všetky lode striedaly. Po cisárovi, cisárovná, a ostatní cisárske kniežatá a nemeckí panovníci uderili kladivkom na kameň. A takto sa dokonala slávnosť so záverečným kameňom.

Milodary.

Na útra'y, ktoré vznikly preto, že hlavný redaktor našich novin: Mikuláš Lepsényi bohužiaľ bol odsúdený, milodary ráčili nám zaslať:

Budapešť: Jozefa Fieber, Barbara Polánsky po 50 kr. — Námesztó: Veleb. Josef Hoblík 2 zl. veleb. Károl Sztassik 1 zl. 50 kr. Josef Paczák org. a manž. Maria 1 zl. Josef Juraška 60 kr. Ján Grebács, Mária Kubancsik, Šimon Fraštia, Martin Pusskár, Mária Hasszák, Mária Urbán-zky, Ján Zimany, Ján Krusinszky a Ján Krssák richtár po 50 kr. — V.-Bittse: Dr. Josef Teszelszky 2 zl. Pavel Gyurinik 1 zl. Juraj Czvajna, Štefan Matiasovics, Ján Kamasz, Josef Pavelka, Josef Szlavicsek, Pavel Vaczlavik, František Vaczlavik, Ján Makoviczky, Josef Szlaninka, Ondrej Treszkony, František Honza, Ondrej Matusek, K. Mahdik po 50 kr., ešte iní dohromady složili 2 zl. 60 kr. — Hlinik: Štefan Martiniczky 2 zl., Josef Hricsovsky, Josef Ondrasina, Josef Minarik, Josef Czabaj, Ludvik Chura, Josef Fundarek, Juraj Csmarik, Štefan Drabik, Františ Manda po 50 kr., ešte iní dohromady složili 4 zl. 40 kr. — Spicirkov Bistrice a Bittse: Ján Turcsány 5 zl., Ondrej Mihalik, Josef Stelik, Josef Cernička, Ján Kovačik, Josef Uriček, Josef Turcsány, Ján Urik, Štefan Michalek, Ján Možješik, Ján Sluka po 1 zl.

— Sziladicz: Jakub Tiffenbacher 30 kr., Michal Plavocky 10 kr., Josef Antalič a Josef Janec po 50 kr. — Bordijova: Antonia Skerlik 50 kr., Anton Skerlik 50 kr., Mária Szabó 1 zl., Ján Brezovszky 50 kr., Mária Sznak 50 kr., Michal Gefert 1 zl., Michal Kaprinay 1 zl., menšie milodari 2 zlate 45 kr. Egbell: Štefan Kobilly 1 zl., Michal Knotek 50 kr., Ján Osvald 1 zl., a Ján Hrussezky 1 zl. Kokova: Dorotya Kubinyecz 10 kr., Ján Kosztolányi 30 kr., Eduard Beczányi 50 kr., Ján Bauer 50 kr., Elek Havrilla 1 zl., Anton Szokup 50 kr. Dubova: Ján Glosznek 50 kr., Ignác Dopšovicz 1 zl., a menšie milodari 50 kr. Z Mocsidlina: Ján Ondercso 1 zl., Matej Harcsar 1 zl., Ondrej Harcsar 1 zl. Z Velkých-Bossán: Ján Korec 50 kr., Balázs Korecz 50 kr., Ján Minarovics 50 kr., Valent Gombar 50 kr. Z Alsó-Sebes: Elek Koczur 50 kr. Z Madunicz: zbierka Florian Modrovsky 70 kr. Z Nyitri-Ujlaku: Františ Konyakovszky 50 kr., Martin Moravcsik 50 kr., Alojz Machovics 50 kr., Františ Biró 50 kr.

Za poslané milodary, jako tiež za poslané útrpné riadky v mene milého mučedelníka našej svätej veci najvrúcnejšie vdaky vzdávame Požehnaj Bože štedrých darcov s nebeským i zemským požehnaním.

(Pokračovanie nasleduje.)

I. Čo je kňazstvo svetu?

Čo je kňazstvo svetu? Otázka táto je veľkého významu a sodpovedanie jej predôležité, a to tým viac, že včulajší svet kňazstvo za nečo jiné považuje, nežli ono v skutku je. Nechcem sa pustiť do rozbierania z čiastky chybného, z čiastky ale zlostného smýšľania i tak z výkladu stavu kňazského vysvitne.

Kňazstvo bez náboženstva nedá sa myslieť; náboženstvo ale bez kňazstva udržať sa nemôže. Bez náboženstva ale svet bol by miestom všetkých výstupkov nepravosti a z týchto pošlých trápení a biedy. Prestala by úcta dietok naproti rodičom, poddanych naproti predstaveným, miznul by pokoj z ľudstva, trôny a mocnosti by klesaly v obeť zhovädilej bezuzdnosti.

Abysme lepšej poznali: čo kňazstvo je svetu, skúmame jeho povolanie a učinkovanie. Znám nám je, jako Spasiteľ náš, Ježiš Kristus ustanovil apoštolov, prvých to kňazov, a im rozširovanie, udržovanie a opatrovanie svojého svätého náboženstva sveril, keď im rozkázal: «Idúce po celom svete, vyučujte všetky národy, učte jich všetkému, čo kolvek som vám prikázal.»

Prečo toto ustanovil Syn Boží? Preto, lebo učil, že s jeho smrťou i sväté jeho učenie vymrieť by muselo bez kňazov, z ktorých prví boli apoštolovia, a vykúpenie naše na zkažu by bolo muselo vynst. Náboženstvo, tento najvznešenejší poklad boží, bolo by iste smutnému osúda podľahlo, jako všetky druhé veci, a prúd času bol by ho zničil, keď by sa kňazstvo zaň nebolo vynaložilo.

Obzvláštné ale v našich časoch, kde veľiká časť nedoučených mudrákov svetských, ktorý prečítavše niekoľko protinábožných kníh a ľankomyslných bájek, a ovoňavše školský prach bez toho, žeby si i učenie školy boli privlastnili, nazdávajúc sa, že vyvážili studnicu všelikej múdrosti, Cirkev svätú bezprostredne napáda, a druhá ešte väčšia, ani studená ani teplá

vo veciach náboženstva neni, lež ľahostajne sa drží a všetko jej jest jedno, či k tomu, či k inému náboženstvu patrí — kamby prišla viera Kristova bez kňazov, ktorí sa záhubnému tomu prúdu na odpovstávajú. Máme drahí bratia! mužov ktorí sú si povedomí veľikého povolania svojeho; máme pastierov, ktorí sú hotoví za ovce svoje život položiť; máme verných učedníkov Kristových, ktorí za príkladom Učiteľa svojego horké slzy vylievajú nad zkažou duševného Jeruzalema, ktorí sedia a plačú s Nehemiášom prorokom mnoho dní, postia a modlia sa za nás pred tvárou Pána.

To hľa je kňazstvo svetu! bez kňazstva neni spasenia.

Človeče, ztratil milosť božiu, zablúdils od studnice života večného sviazan si putami diabolskými hriechu; duša tvoja trápená je svrabom nepravosti! Opustils dobrotivého Otca, a šels ta márnokratný syn do krajín od otca vzdálených, kdes všetko tvoje imanie duše premarhal! Kto ti ztratený poklad navráti? Kto ti fažké putá ztrhne? Kto vilieči tvoje srdce od svrabu hriechu? Kto fa k Otcovi privedie a milostivé prijatie do príbitku jeho vymôže? Zase len kňaz, ktorému Syn Boží tú moc a vládu udelil, keď praví: „Prímite Duchu Svätého: komu odpustíte hriechy, budú mu odpustené; komu zadržíte, budú mu zadržané.“

Mnohokrát sa opakuje v písme svätom, že my na tomto svete sme pútnici, a že putujeme do ďalekej krajiny. Jestli sa ale pútnik potrebným pokrmom opatríť musí i na krátku cestu, by na ceste hladom nezahynul; čím viac nám treba pocestného na ďalekú cestu?

Spasiteľ náš, Ježiš Kristus o tomto putovnom pokrme praví: „Nebudete-li jest telo Syna Božieho a krv jeho piť, nebudete mať života večného.“ Kto ale, človeče! pokrm tento nebeský ti pripravuje a udeľuje? Kto fa nim zaopatruje na púšti dávanú, ktorú oni jedli a zomreli — lež mannu, ktorú kto je, na veky žiť bude? Kňazi a zase len kňazi, ktorým v osobe apoštolov pri poslednej večeri Syn Boží riekol: „Toto činite na moju pamiatku.“ Oni jediní majú vládu obetovať za ľud obetu, nad ktorú nič hodnejšieho, nič svätejšieho nemá Cirkev svätá, jako kniha obrádov dokladá. Aby ale vypočítovaním tisíc a tisíc dobrodení, ktorých sa svetu skrze kňazstvo dostáva, obtížnym nebol, len jedno ešte pripomeniem. Čo by všetky úrady pri všetkej svojej vernosti a horlivosti vyviedly s ľudom nemajúcim náboženstva, ktorý keďby sa Boha nebál, či by šetril ľudí? Zajiste nie! A dejepis nás učí: že dotuď, boly vlády svetské mocné šťastné, dokuď občania jejích nábožni boli. Prestala li nábožnosť: padaly tróny, vrchnosti sa prenasledovaly, a úrady sa staly potupou bezbožnej sborby. Kňaz hlása slovo božie: „Dajte cisárovi, čo je cisárovo,“ dajte každému, čo ste mu podlužní; komu prislúcha daň; komu clo, dajte clo; komu česť, dajte česť; a zase:

„Nech bude každá duša poslušná mocnostam, lebo neni mocnosti, nežli od Boha; kto sa mocnosti protiví, Bohu sa protiví. Toto je základ mocnárov, toto vlád, toto úradov. Kto ale tento základ stavia; kto ho do srdce občanov vstupuje? Kňaz! Bez kňazov tedy by sa každý trón obrátil v rum a zborenište. Videli sme čo je kňazstvo svetu; vidzme už zase: čo je svet kňazstvu.

(Dokončenie nasleduje.)

BESEDNICA

Do pamätníka.

Saturnusovi (b) ľudovej strany.

Oj vedela som iste, že je kdesi —
Len nevedela, kde ho, kde ho hladat
Keď túžila som ta ta poza lesy
Až videla som slnko chladnúť, padat
A rosu kvapnúť jak vzdych na svedomie:
„Ach Pane Bože,“ či len „on“ vie o mne?

Ci vie že žijem, že ho toľko hľadám
— Ideál krásy nie, — lež srdca, ducha
Akého aspoň raz videt si žiadam
Bez prílepku lži, klamu, faľše rúcha.
Oj uvidím ho (viem je z líčov božských)
Ak nezhyjnieme v plameňoch sodomských.

Nemožno, žeby v nič sa rozplynuly
V korunu vekov raz už osadené
Dušičky slabé — nieto rázu žuly,
Nuž tie by maly zmiznúť ako tiene?
Duch „Kreštanov“ snáď darmo by bol dnes tu?
Darmo si dražil k bytu mojmu cestu?

Ku bytu, ktorý zdal sa mi jak zlatý
Jak za rána keď slnko po ňom blisne.
Keby tak jemu zazdály sa špaty
Peknými — ľud môj, šťastni boli by sme! . . .
Tak s bohom sny! oj mala som už dost vás,
Vidím konečne skutočnosti obraz.

„Kreštan“ mi veru posvietil na hviezdu
Akú si ženy radi prisvojime
A keď očama nemôžeme z jest ju
Aspoň na papier si ju nakreslíme
Jak ideál ten k duši súci, pravý
Bárs nezjavil sa ešte v lesku slávy.

No mojmu aspoň neujde už zraku
Bo priliepám ho šiestimi veršami
K veselej mysli, či ku jej oblaku?
Nech sám Duch svätý rozhodne nad nami . . .
Bo to si v ohni srdce moje nie raz —
Oj srdce verné kde sa dieváš?!

Pravda ľudu.

Marka.

Široko ďaleko poznali Fera Kopeckého. Bol to clap udatný, asi päť a štiricaf ročný, z jehožto plnej, okruhlej tvári hrdý samocit a úplna spokojenosť žiarily. Bol to podivný človek a nevrlý. Nezaujímal ho nič inšie, len jeho švarná dcéra a mlyn; v týchto cítil svoju blaženosť. L'udia hovorili, že je pyšným. Mali pravdu. No, na Marku môhol i byť pyšným. Bola to deva asi šestnásfročná, zrostu štíhleho, vysokého a predsa veľmi utlého; jej mäkké gaštanové vlasy v kaderách bohatých zplývaly na biefunke plecيا; pod vysokým bledým čelom bolo vidieť pár hustých počerných obrv, zpopod ktorých svietilo dvoje výmluvných očí, ktorým široko ďaleko páru nebolo. Telesnu túto krásu ale prevyšili vlastnosti duševné, ktoré ju skoro úplnou protivou otca urobily. Pre jej dobrosrdečnosť a skromnosť bola celému vidieku obľúbená, pritom bola smelá, bystrá, veselého ducha a hrdá na svoju pannenskú čistotu tela i duše.

Ale poďme do na veku hrkotajúceho mlyna, kde Kopecký každodennú svoju prechádzku koná. Na tento čas vždy zmizne z jeho tvári výraz ten spokojnosti, ktorý ináč nikdy nechýba. Pretvaruje sa ešte tvrším, jako inakedy, aby si vraj čelaď mnoho v sebe nezakladala. Tu i tu najde nejaký námetok; karhá tovarišov tak hlasne, že hrubým svojim hlasom i hrmot mlyna prekričí — lež sa docela premení, keď príde k Antonovi, k svojmu obchodnému obstarateľovi. Bol to utešený šuhaj postavy mužnej, štihlej; zrost mal rovný ako jedla v hustej borine; jeho vysoké čelo, pod ktorým pár duchaplných, hrdou vedomosťou údatnosti mužskej a rozumu iskriacich sa oči ligotalo, jeho silné plecيا a široké prsia učinily na človeka príjemný dôjem; jeho bystrý, úprimný pohľad ale zaraz si získal dôveru človeka.

Po vykonaní priezore utiahnul sa Kopecký do svojej komorky, do ktorej mu Marka dľa obyčaje olavrant (havránky) pozostavajúci zo sira, chleba a vína, donesla. Kopecký sa nedal núkať, lež si zaraz chutno začal zajedať, pri čom s rozkošou hľadel na svoju utešenú dcéru, ktorá sa medzitým so žensku prácou zaobierala.

„Či sa ti už lepšie ľubi Árpád“ — pýtal sa konečne Marky s dobrou vôľou.

Marka, jakoby ju hromová iskra bola prelietla, trhla sebou na tieto slová; krv strekla jej do tvári a s pannenským studom sklopila krásne oči. Otázka tá nebola príliš na prekvapenie; veď Árpád Vágo, advokát to mladý, ktorý už rok viedol pravoty Kopeckého, neráz sa jej usiloval lásku svoju vyznať, a od mlinára jej ruku už i obdržal, ba Kopecký len zato ešte neustanovil deň zasľubenia, ponevác vedel, že sa Marka od tohoto moderného fičúra ostiecha. U mlynára vec bola už ukončená. Takéto šťastie z rúk pustit nesmel že sa Marka ešte zdráha, to nič, len ženský rozmar. Však ona ináč bude myslieť, jak bude raz pani veľkomožná. Alebo hadám zato hu dal „edukovať“ do kláštora. zato sa postaral, aby vedela maďarsky, aby ju konečne ďaky nevzdelaný slovák dostal! Veď ešte len to. Marka dobre vedela smýšľanie jej otca, dobre vedela, že z krivých svojich zásad nepopustí; no znajúc i lásku otca oproti seba, dúfala. Srdco jej bolo už davno Antonové, a to na veku. Lebo takejto povahy keď raz milujú na večnosť; jích láska je jích životom a jích smrťou. A tak milovala Marka Antona. Kopecký vedel, že Marka Antona veľmi ľubí; a prv ani nebol oproti tomu. Veď krem toho, že Anton bol švarný

šuhaj a od zemrelých rodičov dost pekny majetok zdedil, bol aj usilovným, rozumným robotníkom pod ktorého rukou mal mlyn na peknú budúcnosť výhľad.

„Ach, otče! Vy ma zas trápíte s pánom Vágóm — riekla Marka; čože sa mi len má na ňom ľubiť? Hadám to že vie mnoho bláznivých vecí na jedon dúžok potárať? Alebo, že vie tak mnoho piť?“

„No, no veď sa ty zmeníš, keď nebudeš mať Antona pri sebe. Na druhý týždeň ho odpravím!“

Antona odpravit: bol plán na ktorý prv ani nemyslel, ktorý teprv odpoveď svojej dcéry v ňom vzbudila. Avšak hneď v prvom okamžení nahliadol, jak veľkú obetu nese. Veď jak Anton odíde, tak je koniec jeho pohodlnosti, na ktorú už tak veľmi bol priviknutý; alebo bude mlyn zanedbaný — čo mohlo po sebe zlé následky tiahuť, ponevác kým mlynár nevládal s takými vlastnosťami, ktoré by ľudik sebe upútať mohli ba naopak jích od seba hrdým svojim sebadrianiem odstrašil, dotiaľ z druhej stránky cítil, že od teď, od kedy pravotárovi a od neho často dovedeným kamarádom časté hostiny dával, padá obchod, ba už viac razy musel jednu čiastku peňazí dávno zgazdovaných zo sporitelne vyťahnuť. No neľutoval to. Dobrodružstvo pánske lichotilo márnomyseľnosti jeho, a preto vždy rád videl shromáždených kamarátov svojho budúceho urodzeného zaťa; a obetu, ktorá „mlynárovi“ tak ťažko padla, vďačne chcel doniesť „otec“ za blaho dcéry milovanej. Veď to budúci jeho zať prinavrátí; roboty bude dost, lebo kto by sa vo včulajšom čase nepravotil.

Tak Kopecký. Nuž ale človek mieni, pán Boh mieni.

Anton bol odpravený. Ani to mu nebolo dovolené, aby sa od Marky odlúčil. No láska je vymyseľná. Zišli sa oni potajomne. Bol to zjav prenikavý, bolesti plný.

„Marka, ja ti dám slobodu nazpät — stonal Anton s bolesťou srdca — nezdráhaj sa otcovi tvojmu; tvoje namáhanie by bolo i tak márne, ja ho poznám, zabudni na mňa, a buď presvedčená, že ja nikdy nezabudnem na teba!“

Marka od plaču ledva mohla prísť k slovu.

„O Anton! ja nechcem byť obetou márnomyseľnosti otcovej; jak nie tvoja, tak nikoho.“

Anton ju s náruživosťou lásky objal; a ešte dlho šeptali jedon druhému slová sladké, slová potechy... Konečne jej Anton ešte ráz boskal studené, jako mramor, čelo, a so slovami „buď blažená“ zmizol. Srdco Marke krvácalo ukrutne. Z devy ducha veselého stala sa deva tichá, bojazlivá. Na každý šuchot sa zľakla, mysliac, že sa jej od otca určený mladoženich blíži, ktorého vystáť nemohla. Spev, ktorý prv mlyn tak sunovaly a odporný zaujímavým, veselým a príjemným urobil, docela prestal; na všetkom, ešte aj na čefadi, ba aj na samom mlyne jakási tuposť, jakýsi smutok bolo cítiť. Mlynár bol mrzutý, veď pravú ruku v Antonom ztratil; Marka smutná, veď jej milenec odišol; čelaď zanedbaná, veď sa nemal kto o ňu prizierať. A pravotár chodil, jako vždy, cez týždeň dva razi nie tak k vóli huske dedinskej, jako Marku pred svojimi sebarovnými rád volával, jako k vóli dobrým olvrantom a kapitalnému vinku, ktoré sa u Kopeckého pijávalo.

Konečne chcel Kopecký ráz koniec učiniť nepriemným týmto vecám, a v rodinnom kruhu zadržal sľubovanie. Marka naša cez celý ten deň plakala. Nemal ju kto potešiť, ba závideli jej to šťastie. Oči jej

včul už vpadnuté obkľučovali červené štráfy; zo dňa na deň vadila, jako kvietok odtrhnutý. O pár dní dostala horúčku, v ktorej i blúznila. Teraz sa len otec naozaj zľaknul, no ani to ho nepohlo od predsevzatia. Zavolať k nej i dvoch lekárov, ale horúčka ešte viac sa zmahala. Do čase blúznenia len jedna myšlienka ju zaujímal: Anton. Jednotajne sa s ním lúčila. Otec zaslepený smutlil ale o Antonovi ani vedieť nechcel.

Konečne o 8 dní horúčka prestala, ale zdravie predošlé sa jej nenavrátilo. Len jeden liek bol pre ňu a ten lekári predpísali nevedeli. Vädla zo dňa na deň. V ničom nenašla radosti. Darma papršky slnca na ňu svietili, darma sa jej otec líškal, k všetkému bola ľahostajná, nič nemohlo srdco jej oteplíť, na perách sa neobjavil úsmev, líca zostali bledé, studené. A Arpád? nie mnoho sa staral o svoju zasľúbenicu. Veď on nie ju si chcel vziať, ale majetok jej otca. Lahostajne vyjadril Kopecckému radosť svoju nad tým, že Marka ozdravela; práve nedbal na tú studenosť, ktorú Marka pri každej príležitosti jeho navštvienia ukazovala. Veď Marka bola len nemilý príčinok pri majetku Kopecckého.

Bolo to jednu nedelu po obede. Marka sedela v záhrade, smutná, jako vždy a zamyslená. Myšlienky jej dozaista boli pri Antonovi, ktorý pán Boh vie, kde trávi svoje dni; lebo už ani matka Antonova k nej nechodievala, aby jej o ňom nejaký chýr doniesla; otec jej to zakázal. Kopeccký blízko nej sedel pri poháre vína tiež, súc mrzutím, bez slova. Tu naraz jeden učený jedného známeho, s poníženosťou už z ďaleka hlboko sa mlynárovi klaňajúceho žida dovede, ktorý v obchodných zaležitostách s ním chcel prehovoríť. Marka sa slušne oddialila.

„Pán Kopeccký — začal Šalamun Reis — dozaista vám je znamo, čo ma sem vede. Veď ja v statečnosti veľkomožného pána pravotára nepochybujem, ale istota je istota. Len to som vám chcel zdelíť, že z vášho povolenia ja požičávam ty peniaze pánu pravotárovi, vášmu budúceму zaťovi. . .

„Čo? — riekol Kopeccký — peniaze z mojho dovolenia? Ja predsa o ničom neviem!“

„Ale, ale, pán Kopeccký — lichotil si mu žid — len sa nezlobte; veď starý Šalamun, jak to v tajemnosti má zostať, nepovie nikomu; bude nemým, jako hrob.“

„Žide, hovoril Kopeccký súc všetečným na vec ktorú nerozumel — vyslov sa lepšie lebo neviem o čom je reč!“

„Nuž — riekol žid ponížený so slabým úsmevom o tých peniazoch, ktoré zajtra na váš podpis doručím pánu pravotárovi. . .

„Ja sa mu nepodpíšem, dokiaľ sa s ním neusmluvím. . .

„Ale pán Kopeccký, veď váš podpis už mám v ruke.“

„Môj podpis? pýtal sa Kopeccký zarazený; a strašný hnev sa objavil na jeho tlstej tvári, keď mu žid ukázal vykázanie na hodnú summu peňazi s jeho vlastným podpisom alebo jak nie vlastným, tak predsa tak podobným jeho podpisu, že v prvom okamžení sám pochyboval o falešnosti dajakej, no hneď nato prehliadol celú tú hru, ktorú pán Arpád Vágó s ním sprovodzoval chcel.

„Ani krajciara na moje meno — zkríkol jako bez seba — to je faloš“. . .

Ešte nedokončil svoje slová, keď sa blízko nich v záhrade pán pravotár objavil. Jakonáhle zazrel žida,

chcel sa vrátiť, ale neskoro. Rozhnevaný mlynár ho zbadal, a zaraz oslovil.

„Práve v pravom ste prišli čase — kričal Kopeccký v ústrety prekvapeného pravotára — podtežte nám vysvetliť jednu vec, ktorá sa aj vás týka!“

Pravotár bol s ničným. Hrozlivý pohľad hodil na skrčenú postavu ubohého žida, ktorý s poníženou tvárou stál pred od hnevu sa trasucim a barvy hracucim pravotárom, ktorý videl, že jeho plány skapaly.

„Pán pravotár — pokračoval Kopeccký posmešne vidiac rozpaky jeho slušne vás požiadavam a to, aby ste proti tomuto „švindlerovi“, ktorý moje aj vaše meno znevažil chcel, provotu zdvihol!“

Pravotár sa chytrý spamätával zo svojho rozčulenia, a studeným, čo viac: hrdým tonom riekol k mlynárovi, ktorý opovrhucim pohľadom jeho pohyby sprovádzal:

„Na skutok tento som bol skrz hmotné moje pomery prinútený; konečne sa pred vami nechcem vyhovárať: o mnoho vás za sprostieho držím, nežli by ste ma porozumeť mohol; len to jedno som myslel, že keď vašu dcéru, takú dedinsku husku som k sebe chcel povýšiť, môhol som na takúto maličkosť od mojho budúceho svokra rátať!“

Medzitým siahnuť po písme s falešným podpisom, a na kúsiky ho rozdrapajúc bez všetkého inšieho, odišol pán urodzený sprovádzaný od nie priam uprimného blahoprána rozhnevaného mlynára. . .

O pár rokov zas v tej istej záhrade vidíme Kopecckého v kruhu dvoch malých vnukov, ktorým trpezlivo ukazuje, jako sa s papieru malé ložky robia. Raduje sa úprimne jich úslemu, detinskému smiechu, ktorý ešte veselším sa stal, keď sa z ďaleka objavila Marka pri boku Antona, na ktorých tvári nevysloviteľná blaženosť žiarila. . .

A. Rez.

— **Kráľ v Železnej stolici.** Na priehľad vojenských koníckych cvičbí kraľ — ako sme už boli spomenuli — 17-ho septembra pociestuje do Železnej stolice. Dva dni ostane kraľ v Železnej stolici a za ten čas bude v Malom Celle bývať v sídelnom dome benediktinského opátstva.

— **Obety hromu.** 22-ho junia odopoludňa okolo šiestej hodiny v hlavnom mieste vznikla búrka a výchor. Husto sa blískalo a niekoľkoráz aj uderilo. Jeden hrom uderil i do dielne Pavla Búša na dömröiskej ceste a zabil jedného pomocníka menom Mórica Švarcenberga. Majster, ktorý trochu ďalej stál, toľko dostal z hromu, že ochromený sklesol. Keď sme toto písali, ešte síce žil, ale ešte neprišiel k sebe; možno, že bude žobrákom na veky. Na kerepeškej ulici uderilo na stred ulice, ale na šťastie nikoho netrafiť, len jedného psa, ktorý na skutku sdochol.

— **Zastrelený človek v Dunaji.** Pri síhote lodnej fabriky v Starom Budíne vyťahli z Dunaja mrtvolu jedného človeka stredného veku. Na čele mrtvého bola je strelená rana, na krku mal silnú šnúрку a na tejto visel kameň. Vo vačku mal jednu sporiteľnú knižičku, ktorá na meno Karola Kováča bola vystavená, jedného obuvníka z Vašvári—Pálskej ulice.

— **Vyhrabaný farár.** Ešte na začiatku roku nadale umrel Alois Takáč čepinsky farár v Slavonii a pozostatky jeho aj pochovali. Na rozkaz súdnej stolice v Eseku však 18-ho junia vykopali mrtvolu farára. Asíce jedna spoločnosť proti nehode poisťujúca, ktorá bola do väčšej summy pri tomto smrtnom páde bola zaviazaná, udala tú obžalobu, že farár neumrel prirodzenou smrťou. Že aký výsledok malo vyšetrovanie, ešte sa nevie.

— **Jeden million dlžoby.** Verejnospprávny výbor Požegánskej stolice, v najposlednejšom zasadnutí vyznal to udanie snád bez príkladu, že obyvateľstvo stolice v rovnej dane je dlžno jeden million zlatých.

— **Smrť pre jednu lobdu.** V Prešporku — jako sa odtiaľ píše — Štefánia Schuster, jedno desaťročné dievča hralo sa s lobdou po brehu Dunaja. Na raz lobda ďalej sa gúlala až na kraj brehu a za ňou bežiacie dievča padlo do rieky. Dvakrát ju voda podhodila. Niekoľko lodníkov na člnu za ňou sa ponáhľalo, ale ju nemohli zachovať. Jej otec Ján Schuster, kasír, zúfale bežal ku Dunaji, kde zamdlený sklesol.

— **Pút do Veľkého Maria Czellu.** Dňa 5-ho septembra bežiacého roku pôjde z kostola Františkánskeho z Budapešte pút do Veľkého Maria Czellu (Štýrsko) na ktorej môžu účasť vziať uhri, nemci a slováci. Z Budapešte do Lielienfeldu jedna osoba platí za železnicu sem a tam na II. triede 16 zl., na III triede 10 zl. 80 kr. Na žiadosť program pater Guardian (býva: IV. ker. Ferenciek tére Budapest). Na štáciach, ktoré medzi Budapešťou a Prešporkom ležia, môžu sa veriaci pripojiť, cena z týchto štáci je v programme vyložená. Ku príkladu: Z Nových Zámkov platí jedna osoba na III. triede 7 zl. 50 kr. sem a tam. Karty na železnicu sú k dostaniu od 1-ho augusta až do 3-ho septembra jedine u Patrov Františkánov (IV. ker. Ferenciek tére). Putníkov z okolia prosím peniaze do 1-ho septembra sem poslať, abych pre nich potrebné železničné karty a vozne zaopatril môhol.

Deň nehôd. Už dávno sa neprihodilo toľko nehôd a nešťastí jako 11-ho junia v hlavnom meste. Z čiastky ľudskou smrťou z čiastky s takým ťažkým poranením sa končili tieto nehody, ktoré buďto smrť zapríčinili tým nešťastlivým, buďto na celý život ich ožobrácia. Jedno nešťastie, ktoré sa prihodilo na železničnej stanici v Rakospalote, má i dvoch mrtvých. Tu vlak pošliapal troch robotníkov, z ktorý h dvaja hned umreli, tretí je ale na toľko, že div bude, jestli sa vylieči. Ti nešťastníci robotníci sami upadli do nešťastia. Šíny napravorovali na železničnej dráhe, keď od Budapešte jeden nákladný vlak sa k nim blížil. Mašinista vidiac, že tí robotníci nič nedbajú o to, že sa vlak blíži, dal upozornujúci znak parovou píšťalkou, robotníci však len vtedy zbadali vlak keď už celkom blízko bol. Prestrašení utekali na susedné šíny, ale po týchto práve osobný vlak ponáhľal sa do Budapešte. Osobný vlak s úplnou parou napredoval a mašinista už nemal toľko času, aby postál. Tak sa stalo, že z pomedzi robotníkov Vojtecha Gubiča a ešte jedného nádenníka, ktorého meno je neznámo, vlak zadlával, Jozefa Plevu ale vysotil až na kraj násypu, ale i to sa stalo s takou silou, že ten ubohý robotník poranený bol na smrť. Včul sa v nemocnici trápi. Druhé nešťastie sa prihodilo pri stavani tržnej podsieni na Huňadovom priestore. Jedno lešenie sa zrútilo, ktoré boji urobili, aby mohli postaviť železnú kostru budovy a padajúce trámy dvoch robotníkov poranily. Františovi Pajž zlomilo nohu, Janovi Kiseľ ale poranilo nos. Za túto nehodu fahajú na

zodpovednosť Jozefa Sedláčka paliera a Jozefa Antalócyho prepracovníka, proti ktorým sudca Šaly už zaviedol vyšetrovanie. Smrteľné nešťastie sa ešte stalo v Guttmanovej tehliarni v Kóbáni kde hlinu miešajúca mašina svojim zachytila Michala Németh robotníka a na kusy ho potrhala. Na vacovskej okružnej ceste dva vozy sa srazily, jedon fiaker búšil sa do nákladného voza Gejzy Abela, z kozlov ale spadol kočiš Jakub Puchinger tak nešťastlivo, že sa sem a tam dolámal. Pri stavbe v Akademickej ulici jedon kameň padol na hlavu nadenníka Jána Molnára, ktorý náhle sklesol, zanieli ho do nemocnice.

—
Upovedomenie. *L'udová strana* v Budapešti (VI. Podmanická ulica číslo 8, I. poschodie) *krajinskú sústredniú pisáreň* otvorila, a táto účinkovať už aj počala. Aby však účinkovanie tejto kancelárie bolo zdarné, obecenstvo sa vyzýva, aby túto *pisáreň* hned upovedomilo o každom pohybe či politickom, či spoločenskom *ľudovej strany* sa týkajúcom. Redaktori ale dňových a týždňových novin, ktorí držia s ľudovou stranou na to sa prosia, aby svoje noviny pod nápisom kancelárie posílali, za čo jakožto za vzájomnu službu z času na čas zprávy im bude posílať. Konečne *predsedov všetkých katolíckych kruhov, čitateľných spolkov alebo katolíckej spoločnosti* jakéhokolvek mena na to prosí tá kancelária, aby jej sdělili meno a bydlo i toho patričného telesa, i vlastnej ich ctenej osoby. Odkiaľkolvek a čokoľvek by neкто písal, *nikdy* nech nezabudne na čele svojho listu *meno volebného okresu a stolicu* pomenovať.

Na zaopatrenie si cirkevných náradí, kostolných zástav a praporov atď. odporúčame ústav **Jozefa Gavora** v Budapešti, Vacovská-ulica číslo 17.

DOPISY.

Z nitranského volebného okresu.

Prevelebný pán Redaktor!

Hovorí sa: že vtáka po perí a človeka po reči poznať; myslím ale, že človeka najlepšie po skutkoch a účinkoch jeho poznáme — jako to najlepšie vidíme a sa nám ukazuje na novomôdnych katolíkoch. Tito na jaziku majú že sú oni dobrý katolíci ale skutky ich opravdu sú pohanské. S pomedzi viacej príkladov pri minulých voľbách chcem len jeden hned v susedstve mesta Nitry z obce „Dražoviec“ ukázať; kde ale pred 7. rokami bol od obce za richtára zvolený J. Marčíška v onen čas v každom ohľade hodný toho úradu. Jako horlivý kresťan katolík spravodlive a svedomite rídil a spravoval obec — áno hľadel — mnohé zlé zviky v obci vykoreníť. Pri minulých voľbách ukázal sa ale jako «novomôdny katolík;» nadevšetko ale pri uvítaní druhého vládneho kandidáta — odhalil celý svoj charakter a celé svoje smýšľanie. Miesto uvítania začal neumytou hubou hanu kydať ra biskupov a kňazov, pýtajúc sa, že čo, dobrého títo pre obec učinili?

Dobre to celá obec vie, — že od nebohého Osvieteného Pána Biskupa — snáď žiadna obec toľko dobrodenia neobdržala, jako obec D. Obec táto pred pár rokami s nešťastím ohňa tak bola prenasledovaná že v jednom roku dva — trikrát vyhorela; a kto že tenkrát so 700—500—400 zlatyma a dsevom s hór a inými vecami nešťastivcom pomohol? či snáď tí „novomôdní katolíci“ či snáď p. notár, od ktorého sa M. túto neslýchanú múdrosť naučil? nie — bol to ten pastier — ale nie novomôdný — ale ten opravdivý pastier, ktorý bol hotový za ovce svoje aj život obetovať. A či ten novomôdný katolík J. M. ani to nevie — že pri komassacie ten že „pastier“ a veru dobrý pastier vymenil obci sypané, ktoré urbárnici farárovi a organistovi zo sípali a hoľerské groše, ktoré zase hoľeri týmže platíť povinní boli podľa kanoníckej visitácie?! Včul občania mimo pohrebov a omší (keď si rozkaže) žiadné iné farchy na farára a organistu nemajú, áno známo je: že štóla v obci tej, v celom okolí najmenšia je. Mimo tej malej štóli všetky ostatné farchy a plati biskupské pánsvo znáša; za toto všetko »novomôdný katolík« a k tomu ešte jak richtár obci sa tak ctivo vyslovil o tých pastieroch — ktorí toľko dobrého činia pre vieru a ľud. Čo že ale na to tí »novomôdní páni katolíci« prítomní? — prisvedčovali: že veru tí pastieri aj pohrebi aj omše by mali za darmo odbavovať! A či snáď neodbavajú? — Ktoré že ale právo tí novomôdní páni za darmo vybavujú? Hja tak je to: sebe nevidia v oku brvno — a druhému vydia triesku. O jeho inom blúznení, Boha a sv. ruženca obrazaní v krčme u žida, nechcem včul spomienku činiť, s toho si on kedysi vydá počef.

Smutno to, že mnohí kresťani katolíci veria takýmto židovsko smyšľajúcim pohanským katolíkom a pridzajú sa tej strany, ktorá nie o ľud ale len o seba sa stara, — ktorá nie ľudu, — ale len sebe hladí dobre činiť! Neverte ím — lebo, jako môže byť ten človekovi príchilní a verní — kto neni Bohu verním?! Spolu voliči moji! nehladme na takých odvrátených pohanských katolíkov, ale hladme na tých, čo s nama dobre smyšľajú a jedine nám dobre chcú, tých sa mi pevne pridzajme a volajme: Nech žije ľudová strana!

Jeden z voličov.

PODVISOKÁ, 9-ho junia.

Vysoko ctený pán Redaktor!

Začiatkom tohoto mesiaca sme sa dozvedeli, že náš pan ablegát Lánci Lev prínde na Čacu, aby dal vývod zo svojho učinkovania na sneme. Z Čace nám odpísali že 8 ho prínde na Čacu. Já som sa tiež dostavil tam na 8-ho v sobotu, ale sa mne hneď nelúbilo, že pán Lánci akkuratne vtedy keď je šábes chce k nám pár slov prehovoríť. Príndem do mesta a rozhliadiac sa vyďím, že zástava nacionálna nikde neni, len priam na domov úradníkov a židoch; ale upozornení skrz jedného tamejšieho mešťana vydel som zástavu aj na dome jedného katolíckeho kupca Franca Bo...k; asnáď sa tento tešil — myslel som si — že ten Láncy prínde na Čacu, ktorý civilný sobáš (párenie) a civilné matriky odhlasoval, preto od radosti aj jeho zástavu vylepel na svoj dom. No ja ďakujem za takúto horlivosť katolíckú.

Po obede keď sa blížela jedna hodina idem na štáciu k cúgu, ale som sa hanbiť musel, keď vidím okolo seba, uradníkov, služnovcoch, židov ani čoby som na uliciach amstrdamských chodel, povolaných no-

tárov z okresu, richtároch boženíkov, föřtroch (myslivcoch). Jedným slovom ľudí, ktorý málo čo z presvedčenia robia. Naráz prínde cúg od Mostoch a zesadne s neho 19 hrncoch a čačanskej ablegáckej misi jediaci náš pan ablegát čačansky Láncy Lev.

Divam sa čo sa bude robiť? Vešli sme do mesta, a o malej chvíľke zešli sme sa v jednom dome veľkom pri kostole. Tam najprv rozprával pán Láncy po maďarsky, já som ho nič nerozumel, lež jeho reč tlumočil po slovenský: na Mosty kandidovaný za hlavného služného (jako som kedysi v týchto novynkách aj čítal) pán Ján Szeghy podslužný čačanský. — Nuž čo rozprával? Náš pan ablegát Láncy nám vydobil civilný sobáš (zborovania kričia: mi to nechceme; ale páni služnovci čačansky priskočiac ím usta zapchali — no pekná svoboda); ja som tiež dobrý katolík (ale nie horlivý), a veru ja som za to, šak cirkev katolícku žiadnu štrbinu neutrpí skrz toto.

O tomto a o civilných matrikách tiež šeliaké zeleniny potáral tlumočiac reč pána, ablegáta Láncyho, a dokončel s tým: že šak pán ablegát, vediac, že je toto chudobný kraj, bude sa usilovať, aby byly dane menšie. Ale kto že im toto uverí pán služný? Veď civilné matriky budú košťovať 800,000 tisíc zlaty, a keď to uvedené bude, to nebude pán Láncy platíť, ale mi chudobní ľudia Teda nám pán Láncy dobre chce? No keď on takto urobil to, že nám on dobre chce, nech verí pán Szeghy s ostatnými úradníkmi — ale mi nie.

A potom jako môže pán Szeghy rozprávať s pánom Láncym ablegátom čačanským že skrz civilný sobáš (párenie) cirkev katolícká židenu štrbinu neutrpí, keď rimsky Otec svätý: XIII. Lev, hlava cirkvi katolíckej civilné manželstvo pred pár mesiacmi odsúdel z novu, a katolíkov uhoských upozornel, aby si takých ablegátov viac nevolili, ktorý na toto civilné manželstvo hlasovali. Petro aj mi, katolíci okresu čačanského viac za ablegáta Láncyho si vyvolíť nesmieme, ktorý pošliapal nohami našu cirkev katolíckú a zaprel Krista Pána vtedy, keď hlasoval v mene našom, veď nás zastupujena civilné manželstvo.

A preto právne sme aj kričali potom domov idúc:

*Prišol Láncy zo snemu
aby dal nám vývod tu,
lež, pošliapal nám vieru;
S vieru spolu aj Pána Ježiša Krista
nevyvolíme ho viac za ablegáta.*

Ešte ím musím čosi zdelíť pán Redaktor!

Pán Szeghy služny sa odvolával ve svojej reči, že šak on je tiež dobrý katolík, a veru je aj za civilné manželstvo. No pán Szeghy oni mali byť na otváraní kysucko-novomeského katolíckeho kruhu a boli by vedeli t. j. očuli jaký má byť dobrý katolík! Asnáď to je dobrý katolík ktorý v nedeľu a ve sviatok na svatú omšu neide? ktorý ku svatej spovedi roky a roky neide? Asnáď to je dobrý katolík ktorý nezachováva a neplný prikázanie božské a cirkevné? No! takýchto dobrých katolíkov mi by sme dosť mali za našich časov, len že cirkev katolícka málo má s nich radosti. Poprekrucovať je ľahko, a pod pláštom toho, že já som dobrý katolík druhým civilné manželstvo odporučal je ešte ľahšie, len že za našich časoch ľudia sa tak ľahko lapíť nedajú. Každý sa pýta: kto to vraví? No toho známe, odpovedajú!!! Menujme sa tými — čo sme,

Vydel som tu aj môjho starého priateľa, (nuž ale veď tento k ľudovej stránke patril? a teraz mu Lánci skoro ruku podáva?) Ba bol tu aj Kubička katolícky učiteľ z Kysuckého Nového mesta a horlivý liberál. A či to v Novommeste ujde? Vie pán Kubička jako katolícky učiteľ čo je to liberalizmus? Odporúčame mu knižku na čítanie od Dr. Csápori: »Svobodomyseľníctvo je hriech.«

Tandem sa skončilo; richtári, boženíci atď. dostali tu 5 zl. tu 10 zl. po zlatke na utrovki.

Večer bola hostina; pán Lánci uhostel svojich privržencov židov a úradníkov — lebo horlivý katolíci v kruhu svojich sedeli doma.

Do domu idúc očul som, že jeden kaplán (L?) pýtal audienciu u Láncyho kroz faru. — Tam máš!

Len sa držte my pospolu, my jednoduchého ducha ľudia. Bojujme pod zástavu grófa Ferdinanda Zichy-ho a premožeme nepriateľov našich.

Jedon z ľudovej stránky.

HOSPODÁRSTVO

Výhlady na žotvu.

Na hornom kraji — jako to oznamy ukazujú — povetrie veľmi ochladlo, následkom čeho padal i sňah; v liptovskej, spišskej a šariskej stolici vysoké vrchy pokrýva sňah, a tak rýchlo dobytok sa tam ani pásť nemôže. Zima bola tak veľká, že na vysokoležiacich pastviskách viac statku zmeravelo. I siatiny veľmi po maly sa vyvíňovaly v tomto chladnom počasi ale tým viacej škody môže zapríčiniť to, že sa hrdza a zvláštne snet rozmáha. Hrdza i po jednotlivých stolicách Dolnej zeme, hlavne však za Dunajom sa ukazuje a nie len v oziminách ale i v jarných siatinách. Dočasie však už 19-ho junia trochu priaznivejšie ostalo, v strede junia vôbec po celej krajine suchý, teplý čas panoval, okolo 23. a 24. junia bolo po mnohých stranách mnoho škodlivých búrek, a 25 junia v hlavnom meste dosť chladno; možno však úfať, že hrdza a snet nebude sa ďalej šíriť a výhlady na žetvu to podstatne nezmení. Zo pšenice všetka úroda, jestli počasie bude priaznivé a zrno sa dobre vyvinie, môže sa očakávať, jako vloní; po čas kvitnutia počasie nebolo to najpriaznivejšie, dážd na mnohých miestach z väčša kvet zbl, ale klasy sú tak krásne, že hospodári sa nemusia obávať, že zchudnú klasy. Žito mnoho trpelo od nepriaznivého počasia veľikú čiast na jar i vyosali, a čo zostalo, je veľmi riedke, ačkoľvek priaznivo kvitlo, pritom všetkom úroda na žito nebude taka, ako minulého roku, ba snáď ešte i slabšia nežli 91 roku, keď tiež na žito bolo nepriaznivé počasie. Na Dolnej zemi,

zvláštne na piesočnatej pôde už zopočina zref a kosba sa tu nezadlho započne. Jarné siatiny ohľadom ich vyvinovania sa ešte dosť sú nazadku, včul ženú do klasov a do žatvy ešte sa môžu veľmi premeniť, a tak čo sa ich úrody týka pred časom ešte sa nič určitého nemôže predpovedať.

VYOBRAZENIE

Pozdravená buď morská hviezda!

Kedykoľvek kresťanstvu nastávaly väčšie zkušania, alebo ohňom väčších zkušovaní horelo, povždy o učinlivú primluku blah. Panny Maria sa utiekalo. Naši nábožnejší predkovia ospali ju nesčíselnými takými menami, ktorými nekonečnu svoju dôveru v učinlivosť jej primluky vyjadrili. Nazvali ju potešením zarmútených, uzdravením nemocných, pomocnicou kresťanov, a naši predkovia — od doby sv. Štefana — patronkou uhorskou. Z týchto nesčíselných mien však bez pochyby najviacej vyslovuje to, ktoré Mária hviezdou po mori chodiacich, hviezdou všetkých kresťana nezýva.

Sotva sa dá myslieť väčšie — neočakávané nebezpečenstvo ohľadom na ľudský život, jako keď človek na more vstúpi. Pohne sa totiž v priaznivom čase na zdravej silnej lodi a ani si nepomyslí na nebezpečenstvo, ba istú rozkoš cíti, keď ho vlny morské spanilo kolíšu. Vlny však na raz zdivočia a vztekľm hnevom sem a tam metaju lod cestovateľa a cítia, že ich život je ruke Božej a i z tých najbezbožnejších úst prosiaca modlitba vstupuje k nebu. Hrozná je to polozenie, čo najlepšie označuje to staré porekadlo; Kto sa nezná modliť nech ide na more a naučí sa. Veru, tam ešte i z úst neznabožských len vzdych len to možno slyšať: Hviezdo po mori chodiacich, Mario pomáhaj!

I život nazývame morom, kde často v nebezpečenství je nielen krehká loďka života ľudského, lež i velikánska loď štátov a národov.

To vidíme za našich časov v Uhorsku, kde lod kresťanského štátu sa chystá ponoriť v búrlive more života a sotva sa môže udržať medzi vztekľým metaním špinavých vln liberalizma.

Prebuďme sa tedy, pokým je neni neskoro a stáloú modlitbou prosme Bl. Pannu Máriu, bez prestania k nej vzdychajúc, a reknúc: Morská hviezdo Maria pomáhaj. Pomáhaj našej krajine a náš kresťanský národ!

ODKAZY REDAKCIE.

Naše noviny „Krestan“ velebným Pánom v Kristu i erga sacra sú k dostániu, kto by tedy zamýšľal si takto zaopatriť naše noviny, nech sa obráti na Redakciu „Krestana.“

Prosíme našich ct. predplatiteľov, aby, keď chcú obnoviť svoj predplatok, alebo noviny reklamovať, vždy ráčili pripojiť nápisnú obalku.

Zboro. S. J. R. J. V poriadku je.
 Jablunkau. F. S. detto.
 Amerika. J. H. P. K. do Sedmohradska chodí «Kresťan.»

Spolu tu upozorňujeme ct. predplatiteľov na to, keď niekto nedostane noviny, nech listovne alebo na korrešpondentnej karte nepýta druhé, lebo to je unovanie a i útraty, lež nech ide na poštu a osloví pošťára, aby reklamoval noviny úradne on. To je povinný učiniť každý poštový úradník *úplne za darmo*. Keď by niektorý to nechcel urobiť, treba to napísať do žalobnej knihy, jaká musí byť na každej pošte, alebo v liste ho udať u poštovej direkcii. Veď potom vykoná. Úradná reklamácia má ten osôh, že pošťári väčší pozor dávajú na novinky a neozhadzujú ich tak ľahkomyselne.

Zpráva.

Tlačiareň Sv. Gerharda v budúci týždeň prejde do rozsiahlejších miestností, lebo na včulajšom mieste nie len že sa nepomiesti, lež keď Dunaj vylieva, nemôže účinkovať, lebo do pivnice nadíde zo spodku voda. Následkom tohoto stehovania následovné číslo našich novín o jeden deň neskoršie to jest v pondelok výnde.

Rozmary a žárty.

Len.

Predseda: „Že ten obžalovaný má byť piják, svedok, čo vy o tom viete?“

Svedok: „To už nemôžem povedať, len kedytedy je cez pár dní opitý!“

Posmešne.

«Vy sa voláte Mlynár? . . . to meno mi je tak známe.»

„Snáď milostivá slečno, ste už tancovala s mojim starým otcom.“

Každý podľa svojho spôsobu.

A: „Áno, áno — dobré myšlienky prídu človeku v noci!“

B: »U mňa nie! Ja v noci spím! U mňa prichádzajú dobré myšlienky až pri šiestej holbe!«

Knížná polica.

Katolíckému ľudu odporúčame nasledovné knihy:

Kto sa chce poriadne naučiť po slovenský *písať* a vôbec reč svoju materinskú tak znať, jako sa svedčí, tomu odporúčame nasledovné diela:

1) Slovenský Pravopis od Dra. S. Czambela v Budapešti. Isabella ulica číslo 68.

2) Josef Victorins Slovakische Gramatik po nemecky. V Budapešti u Vilema Lauffer Ujvilág ulica.

3) U toho istého vydavateľa: Slovenská Mluvnica od Mráza, čisto slovenský.

Bez známosti mluvnice není možno dobre písať!

„Dom Svätý“ čili „Život Tobiášov.“

Domom kresťanským k nasledovaniu predstavil Karol Latasse biskupský vikár v Nancy, v Lotaringii. Cena 85 kr.

Znovu vydáva: Fr. Richard Oswald správca fary na Teplej (Lenge o. p. Bélebánya). U toho istého vydavateľa je k dostaniu: **Ružencová knižočka**. Albána Stolcza **myšlienky o žoltári**. Cena jedného výtisku 15 kr.

Pod menom: „**Ježiš**“ priateľ dietok Modlitby a piesne pre katolícké školské dietky zostavil Štefan Janovčík farár likavský. Tlačou Karla Salvu. — Nákladom vlastným.

„**Blahoslavený**“ P. Diego z Cadixu kňaz rádu kapucinského. Spísal: P. Norbert Stock. Poslovenčil: Alois Behúnek farár lančársky. K dostaniu: V Trnave u Žigmunda Wintera.

„**Kráľovná Sv. Ruženca**.“ Mesačné sošity, vychádzajú 1-ho v každom mesiaci. Predplatná cena na celý rok 80 kr. (160 halierov), Spisuje Štefan Pironcsák farár v Trstenej v oravskej stolici, u ktorého sa možno predplatiť.

Obchodné zprávy.

1. Zbožie: Pšenica 7.35—7.60 zl. Raž 6.00—6.05 zl. Jačmeň: na krm 6.50—6.80 zl. do pálenic 6.90—7.00 zl. na várku 8.10—8.15. Oves: 6.70—6.90. Kukurica: 6.80—6.90. Proso: 7.00—7.10. Vo Viedni každý mc. o 50 krov drahší.

2. Olejové zrná. Lanové semeno: 11.50—12.50. Koprné semeno: 12.50—12.75.

3. Strova: Veľká biela flzuľa 8.00—12.40: tmavá 6.80—7.00 okruhlá: 9.00—9.50., drobná 11.10— tarkavá 5.90—6.00. Šošovica 9—23. Hrach 9.00—12.50. Čistá 15.00—. 17— zl.

4. Kupecké zelinové plody: Mak 18—20. Burgyňa 3.00—3.10. Cibuľa 5.00—7.10. Cesnak: 19—25 zl. Petrželom: 5.00—9.00. Paprika 135—140 zl.

5. Potrava: Seno. Lú ne seno. 3.60—4.00. Lesné a horné seno 4.00—4.20. Slama. Na postielanie: 1.20—1.40. Žup 1.40—1.60.

6. Siatie: Červená ďatelina 66—70. Lucerna 48—52 zl. Jarní ladník 8—9 zl.

7. Hospodársky dobytok: Dovezeno bolo: asi 410 hospodárskych volov; 142 dojných kráv. Následovné boly ceny: Vyborná pára volov do jára do 380—400 zl. Dojné kravy: za jeden kus 55—160 zl. Trh na ovce: Dovezeno bolo 395 kusov oviec. Ceny: 14—17 zl. za páru, a 20—23 kr. za živý kilo. Svinový trh: za kilogramm 42—43. V salašoch 18.068 kusov bolo umiestnené.

8. Zverové dorobky: Med žltý kvapkaný: 32—33 zl. Vosk 164—165. Vajca 47—50. Loj. Maslo I. 100—140 zl. II. 70—120 mc. Slanina 42.50—43., udená 43—50 zl.

Zodpovedný redaktor: Gerhard Németh.

OZNAM.

Hľadám miestnych zástupcov,

poťažne

agentov,

ktorí predávali by vct obecnstvu moje

hospodárske stroje.

Tí páni, ktorí chceli by prevziať zastupiteľstvo, nech obrátia sa na mňa písomne.

MICHAL TRESKOŇ,

vo Veľkej-Bytči, (Nagy-Bittse, Trencsén m.)

1—3

TLAČIAREŇ

„SVÄTÉHO GERHARDA“

V BUDAPEŠTI, I. OKRES, DÖBRENTÉY-U. Č. 18.

úplne novovystrojená, katolícka tlačiareň hojne opatrená, najvkúsnejšími francúzskými písmenami, ktorá jakúkoľvek prácu, čo sa tlače týka, od najjednoduchšej až do najkrásnejšej prijíma, a zato aj ručí.

Zvláštne vyzýva pozornosť preveleb. kňazstva a obecných predstavenstiev na

úradné výtisky,

ktoré rýchlo, vkusne a čo najlacnejšie rozposiela.

Znalec v prietrhových uväzkach.

J. Keletiho cis. kr. rakúsko-uhorska a belgicko kr. výhodná prietrhová uväzka od tých najhýrečnejších lekárskech auktorit je za najlepšiu uznaná, nešmika sa, nečiní neprijemný nátlak a mimoriadne je cieľu primeraná.

Novota!!

Keletiho prietrhová uväzka z gummi, výhodou zaopatrená 1894. v mesiaci marci. Vyznačená v Brüsseli 1893. zlatou medáliou a skvostnou listinou. Pelotty úplne môžu sa až na prietrh položiť, s ochrankou z jeleňovej kože a s poisťovacími pásom.

Ceny: na jeden bok 6 zl., na dva boky 12 zl.

Suspensorium, bručová uväzka (elastična) krčová pančocha z gummi, brucho-podväzujúca, rovnodržiacia ústrojná šnúrovačka, umelecké nohy a ruky.

J. KELETI,

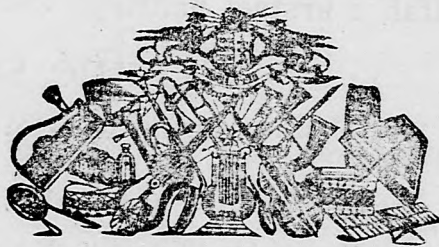
lekársko-hojičský mechaniker a fabrikant cis. a kráľovských uhors. výhodných prietrhových uväzek.

V Budapešti, IV., Korónaherceg-ulica číslo 17. (v dome Servitov.)

14—20

Obrázkový cenník zdarma a bez poplatku.

OZNAMY PRE NAŠE NOVINY VÝLUČNE
OZNAMOVÁCA PISÁREŇ VILÉMA FRIE-
DENSTEINA (BUDAPEŠŤ, BÁLVÁNY-U.
ČÍS. 2.) PRIJÍMA.

J. ŠTOWASSER

strojiteľ hudbných nástrojov, cis. a kr. dvorný dovozateľ.

V BUDAPEŠTI,

II, okres, Lánchíd-ulica 5.

Predáva fúkáce, faháce a bijáce hudbné nástroje, výborné, silnozvučne cimbalmy a o ich podstatných častiach

veľký obrázkový cenník na žiadosť zdarma a bez poštového poplatku posielia.

Stranivá nezhubiteľných silných organových harmoník má sa osobitný cenník žiadať.

1—14

Naprávanie všeliakých zvučných nástrojov a harmoník za najlacnejšiu cenu sa vykonáva.

Staré zvučné nástroje sa zameňujú.

Obecné hubny

RÉTAY A BENEDEK

PREDTÝM

KRISZTA A JEHO SPOLOČNÍK,

dielňa omšových šatov, cirkevných náradí, zástav a spolkových praporov.

V BUDAPEŠTI, IV. Lipót-utca číslo 21.

Jediní dovážači, Osvieten. a Dôstojného pána kaločského arcibiskupa Juraja Császku a

— „BUDAPEŠŤANSKÉHO OLTÁRNEHO“ —
spolku.

Odporúčajú svoj hojne nastrojený sklad, menovite:

Omšové šaty, kostolné prapory, hasičské, školské, spolkové pohrabné, remeselnícko-spevove-spolkové zástavy. Monštrancie, kalichy, ciboria, križe, kadidlá, oltárové lampy, sviečne, ligotavé sviečne, sochy vo veľkom výbere. Prijmeme i maľovanie štaciových obrazov, a svätých obrázkov, oltáre, mariánske tróny, Kristové hroby a kazateľnice podľa jakéhokolvek kresu umelecky vyhotovujeme. Cirkevné látky, čipky, stenové križiky, križe na pút vo veľkom výbere sú na našom sklade.

Na žiadosť ochotne posielame bez poplatku, soznamy ceny príhodne vzory.

13-13

☞ Velebným farským úradom. ☜

Tlačiareň „Svätého Gerharda“ s úctou na vedomosť dáva, že od týchto čias všetké cirkevné výtisky bude na sklade držať, a za najlacnejšiu cenu budú k dostaniu. Posávad na sklade sú a hreď sa môžu poslať: Testimonium Confirmationis 100 kusov 50 kr.

Výťah z krstnej matriky: 100 kusov 60 kr. — Smrtný oznam: 100 kusov 70 kr.

Krstné, sobášne a smrtné listy,

na jemnom silnom papieri: 100 kusov 1 zl. 20 kr.

Ďalej k dostaniu sú:

knížečky pre údy občianskych spolkov a knížečky splácováce.

☞ Kus týchto 12 stranových knížečiek so silnou obálkou na osmorke predávame za 3 kr.

Okrem toho tlačiareň „Sv. Gerharda“ prijme jakéhokolvek narídenie, cirkevné, obecné a súkromné odtisky a odposiela ich za najkratší čas, a za najlacnejšiu cenu; silný dobrý papier dáva a krásne vyhotovuje.

S úctou prosíme velebných pánov farárov, predstavených obcí, údy rozličných spolkov a každého katolíka, aby si od týchto čias tlačiarne výtisky nie v židovskej tlačiarne alebo v takej, ktorá nemá žiadnych zásad, kupovali, lež aby vyhľadali katolícku tlačiareň „Sv. Gerharda“, ktorá im vždy stojí na službu, a aby takto podporovali katolícku vec. Podajme si všetci ruky, vtedy sa budeme dobre mať.

Naša tlačiareň jakožto neohrozená zastupiteľkyňa katolíckych záujmov, bude sa s tým honosiť, jestli že požiadavkam v každom ohlade môže zadosť učiniť a si chválu získať od tých, ktorí si u nej kupujú.

S úctou

Budapešť, 1894. 29. septembra (I., Döbrentey-ulica 18.)

Tlačiareň „Svätého Gerharda“.